

ДОКЪТО ДЪРЖАВНИ МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ПРОГРАМА ЗА ПОДГОТВИТЕЛНА ГРУПА ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Общо представяне:

Образователно направление “Български език” е структурирано в пет ядра: процес на говорене и слушане – формален и съдържателен план, граматика, фонетика, подготовка за четене и писане. В съдържателен план разработените държавни образователни изисквания се подчиняват на психолингвистични принципи и закономерности. Във формален план се акцентира на усвояването на българския език на различни равнища от деца - монолингви (чиито семеен език е български) и деца - билингви (чиито семеен език не е български).

Така представени ДОИ позволяват на учителя да работи с лингводидактични (чрез средствата на своеобразното обучение за усвояването на езика), психолингвистични (чрез психологически методи за усвояване на езика в естествената среда за говорна комуникация) и психосемантични (чрез методите за изясняване на семантиката на българския език на основата на семейния) технологии в основни и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие в детската градина. Очаква се детето да постигне определено равнище на владеене на български език и на неговата книжовна форма. Ето защо в програмата са обособени три модула: два - за деца, чиито семеен език е български език (непосещавали и посещавали до подготвителна група детска градина) и един за деца, чиито семеен език не е български (непосещавали до подготвителна група детска градина). Това е центърът на общопсихологическата и специалната подготовка на децата с различен етнически произход в подготвителната група.

Чрез настоящото образователно съдържание бъдещите ученици се подготвят за успешна адаптивна и социално ориентирана езикова комуникация. Овлабяването на езиковата култура се свързва целенасочено с ориентацията на децата в социалната и природна среда. Тя регулира и познавателната мотивация на детето в непосредствената му подготовка по български език за училище. Разработените ДОИ са ориентирани към постигането на езикова компетентност на детето като очаквани резултати, проявени и в отношението му към езика.

Цели на образователното направление:

1. Овлабяване от детето на книжовни форми на българския език и на умения за успешно участие в речево общуване, реализирано чрез различни комуникативни форми (емпирично и рефлексивно равнище).
2. Усвояване от детето с различен семеен език на представи, умения и компетенции за успешно ползване на българския език (на емпирично и рефлексивно равнище).
3. Подготовка на детето за начално четене и писане, без да се осъществява същински процес на ограмотяване.
4. Начална ориентация на детето във фонемната, морфологичната и синтактичната страна на българския език като семеен и като втори.

ПЪРВИ МОДУЛ - ДЕЦА, ЧИЙТО СЕМЕЕН ЕЗИК Е БЪЛГАРСКИ, НЕПОСЕЩАВАЛИ ДЕТСКА ГРАДИНА

Образователни ядра	Цели	Елементарни представи	Умения	Отношения
		<i>Детето има:</i>	<i>Детето умее:</i>	<i>Детето има отношение:</i>
Ядро „Говорене и слушане - формален план“	1. Да се усъвършенстват уменията на децата да участват активно в устна форма на общуване, като изпълняват различни роли в него.	Представа за двете форми на общуване (говорене и слушане). Представа за говорна и неговорна комуникация. Представа за устен текст (диалог и монолог).	Изразява се, като се съобразява с роля в устното общуване. Слуша пасивно или активно описателни и повествователни текстове и показва, че разбира семантиката им. Назовава субекти, обекти и явления, действия и състояния, като използва целесъобразно думите. Конструира и използва по образец типови фрази и фрази от речевия етикет. Създава кратък текст в процеса на устното общуване. Задава въпроси и отговаря на въпроси.	Показва подходящо речево поведение при вербално и невербално общуване с възрастни и други деца в съответствие с конкретна роля в комуникативната ситуация.
Ядро: „Говорене и слушане – съдържателен план“	1. Да се усъвършенстват уменията на децата да участват в устна форма на общуване, като съобразяват съдържанието на своята речева изява с комуникативната ситуация.	Разбиране на лексикалното значение на различни думи. Представи за различни комуникативни ситуации от всекидневието, чрез които се актуализират езикови изкази, включващи назоваването на предмети, действия,	Използва целесъобразно думите в конкретна комуникативна ситуация. Разпознава по лексикално значение някои омоними и синоними. Подбира определения към дадено съществително име, за да назове качества на предмети и явления.	Изразява отношение при устно общуване чрез избор на подходящи думи (с пряко и преносно значение). Изразява смисъла (значението) на използвани думи невербално.

		<p>чувства, пространствени отношения, цветовете и др. Конкретни представи за думи, с които назоваваме предмети, действия, признаци и числа.</p>	<p>Разбира значението на думи и може да ги групира по смисъл за назоваване на предмети, лица, действия и състояния, качества.</p>	<p>С желание предава със свои думи съдържанието на познат текст. С интерес участва в ситуации за съставяне по образец гатанки и верижки.</p>
Ядро „Грамматика“	<p>1. Да се разпознават в потока на речта основни езикови единици; дума, изречение, текст.</p>	<p>Представа за словесния състав на кратко просто, просто разширено изречение и сложно изречение. Представа за род и число на съществително и прилагателно име и за съгласуването им. Представа за сегашно и минало време, като начин да се съотнесе това, което се съобщава към времето.</p>	<p>Разбира смисъла на кратко просто и просто разширено изречение и ги употребява в речта. Използва правилно единствено и множествено число на съществителните и прилагателните имена в изречение и текст. Конструира сегашно и минало време в контекста на говорния поток. Конструира въпросителни и съобщителни изречения. Използва сложно изречение, в което съюзни връзки са съюзите и, но, ако, а. Разбира смисъла на сложно съставно изречение с подчинено обстоятелствено и гто употребява в речта.</p>	<p>Емоционално изразява в игри смисъла на различни думи и синтактични конструкции. Изразява смисъл и отношение чрез използване на подходящи думи и синтактични конструкции. Реагира емоционално на определено смислово съдържание и изразителен езиков изказ.</p>
Ядро „Фонетика“	<p>1. Да се произнасят правилно в потока на речта фонемите (звуковете) в</p>	<p>Диференцирани представи за фонемите (звуковете) в думите. Диференцирани</p>	<p>Артикулира правилно звуковете в думата. Определя броя на звуковете (фонемите) в</p>	<p>Реагира емоционално на езиково мелодичната организация на речта. Реагира емоционално на</p>

	<p>българския език.</p> <p>2. Да се разпознават фонемите в българския език, като се разграничават от тези, които са характерни за семейния език на детето.</p>	<p>представи за фонемите (звукове) в българския език, различни от тези в семейния език на детето.</p>	<p>думата.</p> <p>Конструира нови думи по дадена фонема (звук). Отделя и изговаря сричката в думата. Разграничава в потока на речта, изолира и възпроизвежда дума. Свързва по смисъл и подрежда думи в изречение. Конструира и измисля думи.</p>	<p>подражателно интониране. Желае да спазва правила за огласяване в игри и упражнения.</p>
<p>Ядро „Подготовка за четене и писане“</p>	<p>1. Да се подготвят децата за овладяване на четенето и писането, като се отчита развитието на устната реч.</p>	<p>Представи за графични знаци и техни елементи. Диференцирани представи за видове знаци. Конкретни представи за словесния анализ на изречението и анализа по словоформи.</p>	<p>Отделя изречението в текста. Извършва словесен анализ и анализ по словоформи на познато изречение. Извършва фонеман (звук) анализ на позната дума. състояща се от три, четири фонем (звука). Възпроизвежда елементи на различни знаци и държи правилно молив. Възпроизвежда линии, знаци и форми, свързани с горната ситуация.</p>	<p>Желае да разглежда албуми, книги, детски енциклопедии и списания и да коментира впечатленията си. Изразява интерес и предпочитания към писмени пособия: книги, списания, вестници, афиши, карти и др.</p>

ВТОРИ МОДУЛ - ДЕЦА, ЧИЙТО СЕМЕЕН ЕЗИК Е БЪЛГАРСКИ, ПОСЕЩАВАЛИ ДЕТСКА ГРАДИНА

Образователни ядра	Цели	Елементарни представи	Умения	Отношения
		<i>Детето има:</i>	<i>Детето умее:</i>	<i>Детето има отношение:</i>
Ядро „Говорене и слушане - формален план“	<p>1. Да се усъвършенстват уменията на децата да участват активно в устна диалогична и монологична форма на общуване, като изпълняват различни роли.</p> <p>2. Да се стимулират децата да отделят елементи, характеризиращи говоренето и слушането.</p>	<p>Конкретни представи за двете форми на общуване (говорене и слушане).</p> <p>Конкретни представи за диалогичната и монологичната форма на устно общуване.</p> <p>Представа за говорна и неговорна комуникация.</p> <p>Конкретни представи за различни текстове – описателни, повествователни и разсъждения.</p>	<p>Поддържа диалог, като се съобразява с ролята, която заема в общуването.</p> <p>Използва целесъобразно речеви етикет в диалога.</p> <p>Слуша активно и показва, че разбира възприетата информация.</p> <p>Създава кратки повествователни и описателни текстове, като се съобразява със ситуацията на общуване.</p> <p>Споделя лични впечатления.</p> <p>Обосновава мнението си по определен въпрос.</p> <p>Разсъждава по въпрос.</p> <p>Задава въпроси и отговаря на въпроси.</p> <p>Изразява се ясно и точно, като се съобразява с комуникативната ситуация.</p>	<p>Дава оценка за лице или ситуация въз основа на впечатленията от текст.</p> <p>Коментира рисунка, картина, мелодия и пр.</p> <p>Общува емоционално вербално и невербално (мимика, жест, поза), като подражава или избира сам допълнителните средства на устното общуване.</p> <p>Реагира емоционално в съответствие с конкретна комуникативна ситуация.</p>
Ядро „Говорене и слушане - съдържателен план“	<p>1. Да се усъвършенстват уменията на децата да участват в устна форма на общуване, като съобразяват съдържанието на своята речева изява с</p>	<p>Представи за лексикалното значение на думите.</p> <p>Конкретни представи за лексикалното значение думи антоними.</p> <p>Конкретни представи за</p>	<p>Определя в контекста значението на думи.</p> <p>Разкрива семантиката на текст и лексикалното значение на думи невербално (чрез мимика, жест, поза).</p>	<p>Изразява отношение при устно общуване чрез целесъобразен избор на думи и изречения.</p> <p>Емоционално възприема различия в лексикалното значение на думите.</p>

	<p>комуникативна ситуация. 2. Да се стимулира детето да разграничава съдържателни елементи на говоренето и слушането.</p>	<p>лексикално значение на думи с близко значение. Диференцирани представи за елементи на невербално комуникиране: мимика, жест, поза.</p>	<p>Назовава и употребява в речевни ситуации думи за класификация с конкретно и обобщаващо значение (ябълки, круши, сливи – плодове). Замества думи с близко значение.</p>	<p>Изразява отношение, когато предава съдържание на чут текст. Разказва случка, като употребява целесъобразно лексикални и синтактични средства на езика и изразява чрез тях отношение. С интерес участва в ситуации за съставяне по образец гатанки и верижки.</p>
Ядро „ Граматика“	<p>1. Да се разпознават в потока на речта основни езикови единици: дума, изречение, текст. 2. Да се използват целесъобразно в устното общуване основните езикови единици: дума и изречение.</p>	<p>Конкретни представи за смисъла и употребата на съобщителни и въпросителни изречения в диалог. Конкретни представи за смисъла и употребата на сложно съчинено изречение със съюзни връзки и, но, а. Конкретни представи за смисъла и употребата на сложно съставно изречение с подчинено обстоятелствено за време, място, начин. Конкретни представи за лексикалното значение на сложни думи и на думи, образувани с различни наставки и представки. Конкретни представи за</p>	<p>Конструира въпросителни и съобщителни изречения в диалог. Открива изречение, като възприема неговата завършеност по смисъл. Съчетава по смисъл думите в изречението, като използва съгласуването и подходящи свързващи думи. Използва правилно в потока на речта глаголните времена (сегашно, минало и бъдеще), като се съобразява с комуникативната ситуация. Използва в потока на речта сложно съчинено</p>	<p>Изразява точно и ясно смисъла на изречението и семантиката на текста, като използва различни видове граматични структури при устното общуване. Изразява отношение чрез използване на подходящи думи и синтактични конструкции. Реагира емоционално и с разбиране на определено смислово съдържание и на изразителен езиков израз.</p>

		<p>значението на думи, които групираме като съществителни и прилагателни имена.</p> <p>Конкретни представи за лексикалното значение на думи с различен ред и различно число.</p> <p>Представи за глаголните времена като начин да се съотнесе това, което се съобщава към момента на говорене (вчера, днес, утре).</p>	<p>Използва в потока на речта сложно съставно изречение с подчинено обстоятелствено за време, място и начин.</p>	
Ядро „Фонетика“	<p>1. Да се произнасят правилно в потока на речта фонемите (звуковете) в българския език.</p> <p>2. Да се разпознават фонемите в структурата на думата.</p>	<p>Диференцирана представа за фонемите (звуковете) в думите.</p> <p>Конкретни представи за връзката между фонемния състав на думата и нейното значение.</p> <p>Диференцирана представа за приликата и разликата в значението на думи, образувани чрез промяна във фонемния и морфемния им състав.</p>	<p>Артикулира правилно фонемите (звуковете) в думата.</p> <p>Възпроизвежда думи с променени фонемни и морфемни части и ги употребява в речта си.</p> <p>Измисля думи, започващи с дадена фонема (звук) и ги употребява в речта си.</p> <p>Съставя различни думи от една фонема (звук) и ги употребява в речта си.</p> <p>Определя броя на фонемите (звуковете) в думата, състояща се от четири фонема (звук).</p> <p>Отделя сричката в думата и я изговаря правилно.</p> <p>Изговаря правилно думата и нейните граматически форми в съответствие с</p>	<p>Реагира емоционално на езиково мелодичната организация на речта.</p> <p>Реагира емоционално-оценъчно на подражателно интониране.</p> <p>Желае да спазва правила за огласяване в игри и упражнения и очаква оценка.</p> <p>Стреми се да изговаря правилно думата и нейните граматически форми в съответствие с нормите на книжовния език.</p> <p>Желае да разказва кратки повествователни текстове и изразява отношение.</p> <p>Изразява предпочитания към възпроизвеждане на</p>

			нормите на книжовния език.	кратки стихотворения.
Ядро „Подготовка за четене и писане“	1. Да се подготвят децата за овладяването на четенето и писането, като се отчита развитието на устната реч	<p>Дифиринцирани представи видове знаци.</p> <p>Диференцирани представи за словесен анализ на изречение и за анализ по словоформи.</p> <p>Диференцирана представа за фонемен (звук) анализ.</p> <p>Конкретна представа за графични знаци и техните имена.</p>	<p>Извършва анализ на словоформи в изречение.</p> <p>Извършва словесен анализ на изречение.</p> <p>Възпроизвежда линии, знаци, форми.</p> <p>Разпознава и назовава графични знаци на букви, свързани с предмети и лица, които имат голямо значение в живота на детето.</p> <p>Пресъздава със знаци указателен текст: отговорности в групата, правила на игра, рецепта и др.</p> <p>Изписва елементи на различни знаци, графични модели, форми и линии.</p> <p>Държи правилно молив и химикалка.</p>	<p>Желае да разглежда албуми, книги, детски енциклопедии, списания и споделя впечатленията си.</p> <p>Изразява емоционално-оценъчно отношение, като коментира детски книги, списания, вестници, афиши, карти и др.</p>

ТРЕТИ МОДУЛ - ДЕЦА, ЧИЙТО СЕМЕЕН ЕЗИК НЕ Е БЪЛГАРСКИ, НЕПОСЕЩАВАЛИ ДЕТСКА ГРАДИНА

Образователни ядра	Цели	Елементарни представи	Умения	Отношения
		<i>Детето има:</i>	<i>Детето уме:</i>	<i>Детето има отношение:</i>
Ядро „Говорене и слушане - формален план“	<p>1. Да се усъвършенстват уменията за общуване, като се използват книжовни форми на българския език.</p> <p>2. Да се стимулират децата да отделят елементи, характеризиращи говоренето и слушането.</p>	<p>Обща представа за говорна и неговорна комуникация.</p> <p>Общи представи за описателен и повествователен текст в устна форма.</p>	<p>Назовава обекти, субекти и явления, действия и състояния.</p> <p>Конструира по образец и използва типови фрази за диалогично общуване в конкретна комуникативна ситуация.</p> <p>Разбира въпроси и им отговаря.</p> <p>Използва фрази от речевия етикет.</p> <p>Разбира симантиката на кратък текст и отговаря на въпроси по него.</p> <p>Съставя кратък текст, за да разкаже случка или да предаде лично впечатление от предмет или явление.</p>	<p>Показва подходящо речево поведение при вербално и невербално общуване с възрастни и деца.</p>
Ядро „Говорене и слушане - съдържателен план“	<p>1. Да се усъвършенстват уменията на децата да разбират и отделят елементи на говоренето и слушането.</p> <p>2. Да се усъвършенстват уменията на децата да участват в устна форма на общуване, като точно</p>	<p>Конкретни представи за лексикалното значение на думи, с които се назовават предмети, признаци, действия и числа.</p>	<p>Разбира лексикалното значение на думи, с които се назовават предмети, признаци, действия и числа.</p> <p>Свързва по смисъл познати думи.</p> <p>Свързва по смисъл две-три изречения.</p>	<p>Изразява отношение при устно общуване чрез ясно и точно изказване на мисълта.</p> <p>Желае да предава със свои думи съдържанието на чут текст.</p> <p>Реагира емоционално на определено смислово</p>

	и ясно изразяват смисъла.		Свързва по смисъл въпрос и неговия отговор.	съдържание.
Ядро „Граматика“	<p>1. Да се разпознават в потока на речта дума, изречение, текст.</p> <p>2. Да се конструират при устно общуване основните езикови единици: дума, изречение и текст.</p>	<p>Конкретни представи за кратко и разширено просто изречение и за сложно съчинено изречение със свързващи думи и, но, а.</p> <p>Конкретни представи за единствено и множествено число на съществителни и прилагателни имена, за ред на съществителните и прилагателните имена.</p> <p>Конкретни представи за съгласуване на съществителните и прилагателните имена по род и число.</p> <p>Конкретни представи за глаголното време, като начин за ориентиране на съобщеното спрямо момента на говорене (вчера, днес, утре).</p>	<p>Конструира кратко просто и просто разширено изречение (по образец).</p> <p>Конструира по образец сложно съчинено изречение със съюзите: и, но, а.</p> <p>Конструира по образец сегашно и минало време в потока на речта.</p> <p>Конструира по образец единствено и множествено число на съществителни нарицателни имена и прилагателни имена в потока на речта.</p> <p>Разграничава в потока на речта и възпроизвежда думи.</p> <p>Свързва по смисъл думи в изречение.</p>	<p>Преживява постижение при правилно използване в потока на речта на съществителни и прилагателни имена.</p> <p>Изразява смисъл и отношение при успешно общуване чрез избор на подходящи думи или семантични конструкции.</p>
Ядро „Фонетика“	<p>1. Да се произнасят правилно в потока на речта фонемите (звуковете) в българския език.</p>	<p>Конкретни представи за фонемите (звуковете) в българския език.</p>	<p>Артикулира правилно фонемите (звуковете) в думата.</p> <p>Определя фонemi (звукове) и техния брой в думата, която съдържа три или четири фонemi.</p> <p>Пренамира думи, започващи с определена фонема.</p>	<p>Реагира емоционално на звуково-мелодичната организация на речта.</p> <p>Реагира емоционално на подражателно интониране.</p>

			Отделя сричката в думата и я произнася.	
Ядро „Подготовка за четене и писане“	1. Да се подготвят децата за овладяване на четенето и писането, като се отчита степента на владеене в устна форма на българския език.	Конкретни представи за видове знаци.	Отделя и изговаря изречението в текста. Извършва словесен анализ на позната синтактична структура (изречение). Възпроизвежда знаци, форми, модели, свързани с говорната ситуация. Държи правилно молив.	Желае да разглежда албуми, книги, детски енциклопедии, списания и реагира емоционално на тяхното съдържание и външен вид.